

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาความสำคัญของปัญหา

พนักงานและลูกจ้างประจำของการประปาส่วนภูมิภาคร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2523 เพื่อส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ในระยะแรกมีสมาชิกผู้ถือหุ้นเริ่มต้นจำนวน 103 คน ทุนเมื่อแรกตั้งทั้งสิ้น 19,260 บาท สหกรณ์ฯ ได้เติบโตขึ้นเป็นลำดับจนในปัจจุบัน (พ.ศ.2547) มีสมาชิกทั้งสิ้น 5,160 คน ทุนเรือนหุ้น 342,545 ล้านบาท สินทรัพย์หมุนเวียน 1,346 ล้านบาท มีผลกำไรสุทธิโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 24-25 % ทุกๆ ปี

ในปัจจุบัน ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ นิยมใช้เกณฑ์ด้านการเงินแสดงเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ เช่น ผลกำไรสุทธิ การจ่ายเงินปันผล ความสามารถในการหากำไรหรือผลตอบแทนจากการลงทุน บริหารองค์กรภายใต้ข้อสมมติฐานที่ว่าจะต้องทำกำไรสูงสุด ผู้บริหารบางคนอาจให้ความสนใจกับเป้าหมายในการทำรายได้สูงสุด เพื่อที่จะได้บรรลุผลการเจริญเติบโตที่ตั้งไว้ หรือให้ความสนใจในการจ่ายเงินปันผลจำนวนมากให้แก่ผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ เพื่อผลตอบแทนของตัวเอง อาทิเช่น เงินโบนัส

สหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีสมาชิกเป็นพนักงานและอดีตพนักงานของการประปาส่วนภูมิภาค ดำเนินธุรกิจหลักโดยการให้สินเชื่อแก่สมาชิก โดยทุนที่ใช้ประกอบธุรกิจได้มาจากทุนเรือนหุ้นของสมาชิก เงินกู้จากสหกรณ์อื่นๆ เงินรับฝาก และจากผลกำไร เนื่องจากทุนส่วนใหญ่ได้มาจากสมาชิก ขณะเดียวกันรายได้เกือบทั้งหมดก็ได้มาจากการให้สินเชื่อแก่สมาชิก ทำให้น่าสนใจที่จะศึกษาว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ทำให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงอย่างไร

เนื่องจากเกณฑ์ทางการเงินไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงมูลค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์ขององค์กร (Corporation's Economic Value) และในปัจจุบันพบว่า วัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ผู้บริหารยุคใหม่กำหนดแก่องค์กร ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยกำหนดให้กิจการพยายามทำกำไรให้สูงที่สุด เป็นการสร้างมูลค่ากิจการให้สูงที่สุด โดยพยายามจัดสรรผลประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียของธุรกิจ อันได้แก่ ผู้ถือหุ้นและเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปอย่างยุติธรรม จึงส่งผลให้กิจการสามารถประกอบธุรกิจจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งการได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายนั้น ย่อมทำให้

กิจการสามารถระดมทุนได้โดยสะดวกจากทั้งแหล่งเงินทุนและแหล่งหนี้เมื่อกิจการมีความจำเป็นในปัจจุบันได้มีการนำเอาแนวคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์(Economic Value Added) มาใช้เป็นเครื่องมือวัดมูลค่าของผู้ถือหุ้น เพื่อนำไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารประเมินโอกาส ดั้งเป้าหมาย วัดผลลัพธ์ และตั้งเกณฑ์มาตรฐานของผลงาน อีกทั้งยังสามารถนำมาเป็นฐานในการกำหนดผลตอบแทนที่อ้างอิงกับมูลค่าได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงน่าสนใจนำแนวคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ มาประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด โดยเปรียบเทียบกับการประเมินผลการดำเนินการที่ใช้เกณฑ์บัญชีและการเงิน ว่าผลการประเมินตามแนวความคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์มีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ ตลอดจนการจ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด และอุปสรรคในการดำเนินงานโดยการประเมินผลการดำเนินการที่ใช้เกณฑ์บัญชีและการเงิน
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด โดยใช้แนวความคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพิจารณาดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด

ขอบเขตของการศึกษา

1. ภาคนิพนธ์ฉบับนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะกรณีของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด โดยข้อมูลที่ใช้ในการหาค่ามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ และอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ นำมาจากข้อมูลงบการเงินของสหกรณ์ฯ ระหว่าง พ.ศ.2538-2547 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีแล้ว
2. วิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรตามมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์โดยทำการเปรียบเทียบกับการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรที่ใช้เกณฑ์ทางด้านบัญชีและการเงิน

แนวคิดของการศึกษา

มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added) เป็นตัววัดผลปฏิบัติงานที่ซึ่งการบริหารที่เน้นมูลค่า (Value Base Management หรือ VBM) นำมาใช้เป็นมาตรวัดด้านการเงินของผลตอบแทนและมูลค่าในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของกำไรทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) ที่เรียกกันว่า “ผลตอบแทนส่วนที่เหลือ” (Residual Income) ซึ่งกล่าวถึงความมั่งคั่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อกิจการสามารถชดเชยค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Costs) และต้นทุนเงินทุน (Cost of Capital) วิธีการหามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือวัดที่ดีพอที่จะบอกได้ว่าองค์กรที่มีการใช้เครื่องมือนี้จะเป็นองค์กรที่จะเพิ่มมูลค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น

มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์สามารถนิยามได้ว่า เป็นกระแสเงินสดสุทธิที่กิจการสามารถทำได้ และมีจำนวนมากกว่าผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนในกิจการอันประกอบด้วยเจ้าหนี้และเจ้าของกิจการ โดยที่ มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ เป็นกำไรจากการดำเนินงานหลังหักภาษี (Net Operating Profit after Tax: NOPAT) หักด้วยต้นทุนของเงินทุน (Capital Charge) ดังสมการต่อไปนี้

$$\text{Economic Value Added} = \text{NOPAT} - \text{Capital Charge}$$

$$\text{โดยที่ Capital Charge} = \text{Cost of Capital} \times \text{Capital employed}$$

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้มาจากแหล่งต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ดังต่อไปนี้

- 1.1 ข้อมูลผลประกอบการของสหกรณ์ฯ เป็นข้อมูลจากงบการเงิน ระหว่าง พ.ศ.2538-2547 ซึ่งเป็นข้อมูลที่สหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด แจกต่อสมาชิกในการประชุมใหญ่ประจำปี
- 1.2 บทความ งานวิจัย เอกสารทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ 2 รูปแบบ ดังนี้

- 2.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการนำแนวคิดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ เปรียบเทียบกับการใช้หลักเกณฑ์ทางบัญชีและการเงิน โดยจะแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการประเมินทั้ง 2 วิธี อาจทำให้ผู้บริหารตัดสินใจแตกต่างกัน
- 2.2 การศึกษาเชิงพรรณนา เป็นการศึกษาแนวนโยบาย แผนกลยุทธ์การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถทราบถึงความหมาย ขั้นตอน และวิธีการคำนวณเครื่องชี้วัดผลการดำเนินงานด้วยวิธีการหามูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์
2. สามารถนำความรู้และหลักการที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด และองค์กรธุรกิจอื่นๆ ที่มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายๆ กัน
3. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์การประปาส่วนภูมิภาค จำกัด